

Tisková zpráva
Lucemburk 5. července 2021

Evropští daňoví poplatníci musí příliš často platit za nápravu škod namísto znečišťovatelů

Zásada „znečišťovatel platí“ stanoví, že znečišťovatelé nesou náklady znečištění, které způsobili. V EU se však tato zásada ne vždy dodržuje, jak uvádí dnes zveřejněná zpráva Evropského účetního dvora (EÚD). Ačkoli je obecně v environmentálních politikách EU zohledněna, její dosah není optimální a v jednotlivých odvětvích i členských státech není zásada uplatňována rovnoměrně. V důsledku toho jsou v některých případech využívány k financování sanačních projektů veřejné finanční prostředky namísto prostředků znečišťovatelů, upozorňují auditoři.

V EU jsou téměř tři miliony potenciálně kontaminovaných lokalit. K jejich znečištění došlo hlavně v důsledku průmyslové činnosti a zpracování a likvidace odpadů. Šest z deseti útvarů povrchových vod (například řek a jezer) není v dobrém chemickém a ekologickém stavu. Znečištění vzduchu, které je největším zdravotním rizikem v EU, poškozuje vegetaci a ekosystémy. Vše toto přináší občanům EU výrazné náklady. Podle zásady „znečišťovatel platí“ jsou znečišťovatelé odpovědní za znečištění a environmentální škodu, které způsobili. Související náklady mají tedy nést znečišťovatelé, nikoli daňoví poplatníci.

„Aby se mohly efektivně a spravedlivě realizovat ambice Zelené dohody pro Evropu, je nutné, aby znečišťovatelé hradili nápravu škod na životním prostředí, které způsobí“, uvedl člen Evropského účetního dvora odpovědný za tuto zprávu Viorel Ștefan. „Daňoví poplatníci v Evropě byli ale dosud příliš často nuceni platit za náklady, které měli nést znečišťovatelé.“

Zásada „znečišťovatel platí“ je jednou z hlavních zásad právních předpisů a politik EU pro oblast životního prostředí. Jak ale auditoři zjistili, je uplatňována nerovnoměrně a různé míře. Ačkoli se směrnice o průmyslových emisích vztahuje na zařízení nejvíce znečišťující životní prostředí, většina členských států nevyvozuje odpovědnost vůči podnikům, když environmentální škody způsobí jejich povolené emise. Směrnice podnikům rovněž nestanoví povinnost pokrýt náklady za dopad zbytkového znečištění, jež mohou dosahovat stovek miliard EUR. Zásada „znečišťovatel platí“ je obsažena i v právních předpisech EU o odpadech, například formou tzv. rozšířené

Účelem této tiskové zprávy je informovat o hlavních zjištěních zvláštní zprávy Evropského účetního dvora. Plné znění této zprávy je k dispozici na internetové stránce eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

odpovědnosti výrobce. Auditoři však upozorňují, že k překlenutí mezery ve financování je v této oblasti potřebný velký objem veřejných investic.

Rovněž náklady související se znečištěním vody nenesou znečišťovatelé v plné výši. Většinu těchto nákladů v EU obvykle hradí domácnosti, ačkoli spotřebovávají jen 10 % vody. Zásadu „znečišťovatel platí“ je obtížné uplatňovat u znečištění, které pochází z difuzních zdrojů, zejména ze zemědělství.

Velmi často se stává, že ke znečištění lokalit došlo před tak dlouhou dobou, že znečišťovatelé buď již neexistují, nebo nemohou být identifikováni nebo ve vztahu k nim nelze vymáhat odpovědnost za škody. Historické znečištění je také jedním z důvodů, proč EU musela financovat sanační projekty, jejichž náklady měli nést znečišťovatelé. Nadto byly veřejné finanční prostředky EU někdy použity v rozporu u se zásadou „znečišťovatel platí“, například když vnitrostátní orgány nevyvynuly dodržování environmentálních právních předpisů a nezajistily úhradu nákladů znečišťovateli.

Auditoři také upozorňují, že v případě, že hospodářské subjekty nemají dostatečné finanční zajištění (např. pojistnou smlouvu pokrývající odpovědnost za ekologickou újmu), existuje riziko, že náklady na sanaci ponesou nakonec daňoví poplatníci. V současnosti pouze sedm členských států (Česká republika, Irsko, Španělsko, Itálie, Polsko, Portugalsko a Slovensko) vyžaduje finanční zajištění pro některé nebo všechny typy odpovědnosti za ekologickou újmu. Na úrovni EU ale toto finanční zajištění není povinné, což vede v praxi k tomu, že náklady na sanaci hradí v případě, že hospodářský subjekt, který znečištění zavinil, vyhlásí úpadek, daňoví poplatníci.

Základní informace

K dosažení cílů EU v oblasti klimatické změny a životního prostředí je vyhrazena významná část rozpočtu EU. V období 2014–2020 bylo na ochranu životního prostředí v rámci politiky soudržnosti EU a programu LIFE specificky vyčleněno přibližně 29 miliard EUR.

Zvláštní zpráva č. 12/2021 „Zásada „znečišťovatel platí“: její uplatňování v environmentálních politikách a opatřeních EU není jednotné“ je k dispozici na internetové stránce EÚD (eca.europa.eu) ve 23 jazycích EU. Tato zpráva se netýká energetiky ani oblasti klimatu, neboť na tato témata se zaměřilo několik nedávných zpráv EÚD, jako například zvláštní zpráva o [evropském systému obchodování s emisemi](#) a zvláštní zpráva o [znečištění ovzduší](#). Před dvěma týdny zveřejnil EÚD rovněž zprávu o [změně klimatu a zemědělství](#) v EU. Dnes zveřejněná zpráva je však první zprávou, v níž je konkrétně zkoumáno uplatňování zásady „znečišťovatel platí“.

EÚD předkládá své zvláštní zprávy Evropskému parlamentu a Radě EU a také dalším zainteresovaným stranám, jako jsou národní parlamenty, subjekty působící v příslušném odvětví a zástupci občanské společnosti. Valná většina doporučení předložených v našich zprávách se realizuje.

Kontakt pro tisk

Tiskové oddělení EÚD: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu - M: (+352) 691 551 502
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu - M: (+352) 691 553 547